

Jag längtar till de små eldarna

Ystad Allehanda 2003

Vi vill gärna tro att ljuset och värmen kommer av sig självt. Men så är det inte. Det är elden som skrämmer bort mörkret och tränger undan kylan.

Det är också därför vi eldar ikväll.

Vår kultur började med att människan tämjde elden och det är den som skiljer oss från djuren. Elden är det enda av de fyra elementen vatten, eld, luft, jord som människan kan skapa själv.

Elden har gjort oss övermänskliga och blivit symbol för den gudalika människan.

Det sägs att det gula folket skyddar vinden, att det röda folket har hand om jorden, att det svarta folket vårdar vattnet och att det är det vita folket som ansvarar för elden.

Och enligt indianer, samer, inuiter och andra urbefolkningar hotar det vita folket att förgöra jorden.

Har vi, det vita folket, glömt eldens kraft - och därmed tappat kontrollen över den?

Elden har kraft att värma, forma, förgöra och med hjälp av elden har vi skapat en hel civilisation.

Vi kokar maten, och asfalten. Vi böjer järnet och steker fläsket, smälter vaxet och formar glaset, vi dricker eldvatten och far till månen.

Den tämjda elden är symbol för hemmets härd. Den skapar gemenskap, trygghet och samhörighet. Utanför ljusets cirkel lurar mörkret och elden skrämmer bort vilddjuren och andarna, och den förgör trolldom. Koka, koka, brinn, brinn! Du onde och vrånge, kom ej in...

Elden finns i solen och i blixten som förenar himmel och jord, och vi bär den i våra hjärtan. Den lyser upp mörkret, visar sjömännen vägen till hamn och bringar hjälp till den nödställda.

Elden värmer och ger vägledning, men gör oss också blinda för det som är utanför vår egen ljuscirkel. Elden inger skräck, den kan förtära allt levande och vålla fruktansvärd smärta.

Elden dödar och ingen vill brinna i helvetets eld. Men den har också förmåga att rena och botgöra, transformera och ge liv. Vi bränner upp det gamla och firar en ny tid av fruktbarhet, ett nytt liv.

På medeltiden brändes häxor och kättare på bål för att deras orenhet och synd skulle förintas. Ett språng över den flammande elden hade innebörden att man renade sig.

Elden står för upplyst medvetande och den är ständigt närvarande i vårt språk.

Bränt barn skyr elden.

Ingen rök utan eld.

Lek inte med elden.

Av liten gnista blir stor eld.

För sent att vakta elden, när huset står i brand.

För många järn i elden.

Vi kan föra någon bakom ljuset, och leva på hoppets låga.

Vi träffas av blixten, kroppen brinner av feber, vi förtärs av sorg och smälter som vax.

Det går upp ett ljus för oss, vi får en snilleblix eller drabbas av ett ljus ögonblick.

Vi kan elda upp oss, gå på sparlåga eller gå genom eld för vår kärleks skull.

Det finns brännande ämnen och varma känslor, förtärande längtan och glödande kärlek, uppblossande hat och kokande ilska.

Vi brinner av längtan, eller för en idé. Vi blir eld och lågor, och arbetar med brinnande nit. Ibland går vi på glödande kol och vi leker med elden.

Men av alla uttryck som har med eld att göra - vilket använder vi mest i dag?

Utbrändhet.

Jag är utbränd, vi är utbrända, våra barn är utbrända.

Så om vi går tillbaka till valborgsbålet imorgon när elden har brunnit ut, så kanske vi kan få syn på oss själva.

Svart. Förkolnat. Utan liv.

Hualigen.

Är det vi, den moderna människan?

Det finns säkert glöd gömd i askan.

Gräv fram den, bjud in grannen, grilla korv, tala om livet.

Eller sitt stilla och stirra in i lågorna. Och dröm.

Eldens viktigaste näring är inte virket, utan väntan.

Det är i väntan gnistan sprätter och berättelsen börjar.

I dagens samhälle har vi ingen väntan och behöver ingen eld.

Den moderna människan tillbringar mesta tiden inomhus skyddad från mörkret, vinden, kylan, vilda djuren.

Årtusenden av vardagsstunder vid en livgivande brasa har den moderna människan förvandlat till en teveapparat.

Varför är det mest ungdomar som samlas runt en lägereld?

I alla fall satt jag oftare runt en eld när jag var ung än vad jag gör nu.

Vuxna använder grillkol, och hur kul är det?

Människan i samarbete med elden ger kraft och ljus. Vi lär oss hantera elden genom att umgås med den.

Jag saknar skenet och knastrandet, mörkret utanför ljusets cirkel och elden magiska gemenskap. Jag längtar efter de små eldarna, de lågmälda berättelserna, de gemensamma sångerna - och jag längtar efter den ömsinta tystnaden som uppstår när berättelserna klingat ut.

Den stund då vi bara är, och är det tillsammans.